

[Undervisningsministeren]

hidtil kun er realiseret i et vist omfang. Vi står med en uacceptabelt stor gruppe unge arbejdsløse, hvoraf en betragtelig del ikke har nogen uddannelsesmæssig baggrund ud over grundskolen. Mange unge synes således ikke at have haft de fornødne muligheder for eller tilskyndelse til fortsat uddannelse.

Samfundet og de unge ledige er bedst tjent med, at de unge får et uddannelsesstilbud i stedet for at modtage dagpenge eller kontanthjælp. Regeringen vil derfor gennem liberalisering af adgangen til uddannelserne nedbringe ventelisterne og øge den enkeltes frihed til at vælge sin uddannelse. Dette forudsætter, at man udnytter alle muligheder for at udvide uddannelseskapaciteten med særlig vægt på områder med gode beskæftigelsesmuligheder.

Svagheder i den nuværende situation.

Det er regeringens opfattelse, at den stedfundne udbygning af ungdomsuddannelserne ikke har haft den optimale effekt. Dette skyldes, at det nuværende uddannelsessystem har nogle afgørende svagheder med hensyn til kriterier for optagelse og elevernes økonomiske forhold. Uddannelsessystemet har herved fået en indre mangel på sammenhæng, hvilket har medført uønskede resultater i form af dobbeltuddannelser og uhensigtsmæssig ressourceudnyttelse, medens der samtidig ikke er gjort større indhug i den andel, der ikke fuldfører en erhvervskompetencegivende uddannelse. Disse svagheder i det nuværende system skal kort omtales nedenfor.

a. Ved en række erhvervsuddannelser har der i flere år eksisteret en adgangsbegrænsning, som hænger samme med, at uddannelseskapaciteten er søgt afstemt med udsigterne på arbejdsmarkedet. Det har således ikke været muligt at optage alle uddannelsessøgende, og afviste unge har været nødt til at søge andre uddannelser eller beskæftigelse med betydelig risiko for at havne i arbejdsløshed. Det er rimeligt at antage, at en del af de seneste års kraftige vækst i søgningen til gymnasiet/HF har sammenhæng med kapacitetsbegrænsningen ved erhvervsuddannelserne.

Hérudover eksisterer der en kapacitetsbegrænsning inden for erhvervsuddannelserne i form af mangelen på lære- og praktikpladser

i virksomhederne, som jeg senere vil vende tilbage til.

b. Ved en række uddannelser især inden for sundheds- og socialområdet, hvor der også gør sig kapacitetsmæssige begrænsninger gældende, eksisterer der som optagelsesbetingelse ud over folkeskolens afgangsprøver krav om en bestemt alder, typisk 18 år. Sådanne alderskrav medfører flere uønskede konsekvenser.

Således vil mange unge udnytte ventetiden, indtil de kan opfylde alderskravet, ved at gennemgå en anden ungdomsuddannelse. Her er gymnasiet med i princippet fri adgang nærliggende, og uddannelsessystemet belastes følgelig med dobbeltuddannelser. Dette indebærer tillige risiko for en gøgeungeeffekt, idet der i praksis sker en opskruning af adgangsbetingelserne ved uddannelser med aldersgrænser i takt med, at stadig flere ansøgere har en gymnasial uddannelsesmæssig baggrund.

Andre elever anvender ventetiden til at gå ud i beskæftigelse, hvor de har risiko for at havne i arbejdsløshed el. lign. Erfaringsmæssigt er det vanskeligt for disse senere at vende tilbage til uddannelsessystemet, ikke mindst af økonomiske grunde.

c. Adgangsbegrænsningen og pointsindsamlingen ved de videregående uddannelser indebærer ligeledes, at ikke-optagne ansøgere tilskyndes til at tage andre ungdomsuddannelser eller søge beskæftigelse. Resultatet er et øget forbrug af dobbeltuddannelser med deraf følgende forværring af pladsmangelen og ungdomsarbejdsløsheden.

d. Usikre beskæftigelsesmuligheder og vanskeligheder ved at opnå praktikpladser kan ligeledes motivere unge til at tage flere uddannelser.

e. De økonomiske støttemuligheder for de unge motiverer ikke i sig selv disse til at søge uddannelse fremfor beskæftigelse. Det er udtryk for en skævhed i systemet, at unge, der befinder sig i en passiv situation, gennem dagpenge og lignende rent økonomisk stilles bedre end jævnaldrende under uddannelse.

f. I bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden har der hidtil været iværksat en række ekstraordinære aktiviteter fortrinsvis på kommunalt initiativ.

Beskæftigelsesprojekterne har hidtil udgjort en betragtelig del af indsatsen, og de har haft som væsentligste opgave at give de